

การประเมินผลงานวิจัยและหน่วยงานวิจัย

ศ. ดร. สุธรรม อารีกุล

I. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินผล

การประเมินผลนั้นอาจจะมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เหตุผล หรือ ความต้องการที่จัดให้มีการประเมินผลแตกต่างกันไป ดังนี้

- ใช้เป็นตัวกระตุ้นเตือนให้รับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
- ทำให้เกิดความชัดเจนในภาระหน้าที่ที่คาดหวังและทำให้เกิดผลสนองตอบต่อภาระหน้าที่นั้นๆ
- ใช้เป็นตัวบ่งชี้จุดเด่นที่ได้พัฒนาขึ้นและจุดด้อยที่ต้องแก้ไข
- ใช้ประกอบการพิจารณาผลตอบแทนที่ควรจะได้รับ
- ใช้เป็นมาตรบ่งชี้ถึงความต้องการที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง

- ใช้เป็นกลไกสำหรับหน่วยงานสนับสนุนพิจารณาให้ความสนับสนุน
- ใช้ประกอบการวางแผนและพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน
- ใช้ในการประกันคุณภาพของหน่วยงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของ
สาธารณชน

ดังนั้น การประเมินผลจึงอาจใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดียวหรือ
หลายวัตถุประสงค์ก็ได้

II. การประเมินผลการบริหารและ จัดการหน่วยงานวิจัย

ตัวบ่งชี้ที่สำคัญซึ่งนำมาประกอบการพิจารณาได้แก่

1. ผลกระทบจากปัจจัยพื้นฐาน

- พระราชบัญญัติ
 - ▶ วัตถุประสงค์
 - ▶ หน้าที่ของหน่วยงาน
- โครงสร้างพื้นฐาน
 - ▶ ค่าใช้จ่าย
- *Swot analysis*
 - ▶ จุดแข็ง จุดอ่อน
 - ▶ โอกาส และหนทางพัฒนา

2. ประสิทธิภาพและคุณภาพของระบบบริหารงานวิจัย

- *วิสัยทัศน์*

- ▶ *องค์กร*

- ▶ *ผู้บริหาร*

- *กรอบนโยบายและคุณภาพของแผนงาน*

- ▶ *มี/ไม่มี*

- ▶ *มาก/น้อย*

- *การดำเนินงานตามแผน*

- ▶ *มาก/น้อย*

- *การบริหารทรัพยากรงานวิจัย*

- ▶ *เพียงพอหรือไม่*

- ▶ *ใช้ประโยชน์สูงสุดหรือไม่*

- *กระบวนการวิจัย*
 - ▶ ถูกต้องมากน้อยเพียงใด
- *ระบบข้อมูล*
 - ▶ มีหรือไม่มี มากน้อยเพียงใด
- *ระบบ QC และ QA*
 - ▶ มีหรือไม่มี ใช้มากน้อยเพียงใด

3. ประสิทธิภาพและคุณภาพงานวิจัยและบริการ

- คุณภาพงานวิจัยในเชิงวิชาการ
 - ▶ ได้คุณภาพ มากน้อยเพียงใด
- ประสิทธิภาพงานวิจัย
 - ▶ ปริมาณ คุณภาพ และการใช้ประโยชน์
- ความพึงพอใจของนักวิจัยและผู้ให้บริการ
 - ▶ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคประการใด

4. การพัฒนา เรียนรู้ และนวัตกรรม

- การพัฒนาคุณภาพ จรรยาบรรณ ขวัญ กำลังใจและทีมงาน
 - ▶ มีการพัฒนาหรือไม่ ประการใด
- การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย
 - ▶ มีหรือไม่มี ใช้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด
- ระบบการรับรู้ข้อมูลจากผู้ใช้ประโยชน์
 - ▶ มีหรือไม่มี ใช้มากน้อยเพียงใด
- ความต่อเนื่องของการปรับปรุงและพัฒนา
 - ▶ มีหรือไม่มี ใช้มากน้อยเพียงใด
- ความคิดริเริ่มและนวัตกรรม
 - ▶ มีหรือไม่มี ใช้มากน้อยเพียงใด

III. คุณภาพที่ดีของการบริหารจัดการ

ดัชนีที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้

1. โครงสร้าง

- โครงสร้างของสถาบันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้
- โครงสร้างทุกระดับโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

2. แผนปฏิบัติการ

- การวางแผนปฏิบัติการเชิงรุกทุกระดับ
- การวางแผนผสมผสานระหว่างทักษะฝ่ายจัดการและฝ่ายวิชาการ
- โครงการระยะสั้นและระยะยาวพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามแผน
- การคาดการณ์ล่วงหน้าใกล้เคียงกับความเป็นจริง

3. บุคลากร

- บริหารระดับสูงเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นผู้นำในเชิงรุก
- บุคลากรทุกคน ได้ปฏิบัติงานอันเป็นประโยชน์
- บุคลากรทั้งหมดมีจิตใจสูง
- มีการพบปะกับผู้ร่วมงานสม่ำเสมอ
- บุคลากรทุกคนทราบเรื่องแผนปฏิบัติงานเป็นอย่างดี

4. ระบบ

- มีระบบควบคุมคุณภาพโดยจัดเป็นความสำคัญสูงทุกระดับ
- มีการใช้ดัชนีการทำงานอย่างกว้างขวาง
- มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
- การติดต่อสื่อสารประสานงานรวดเร็ว และชัดเจน

**IV. การประเมินผลงานวิจัยในภาพรวม
ของประเทศ**

วัตถุประสงค์ที่ 1: ศึกษาให้เห็นภาพรวมของงานวิจัยของ ประเทศ

- เกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร
- วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม
- การแพทย์และสาธารณสุข
- การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้ : ▶ สถานะภาพการลงทุนด้านการวิจัยของรัฐในแต่ละด้าน

- ▶ สถานะภาพการจัดสรรงบประมาณผ่านหน่วยงานให้ทุน และหน่วยงาน
รับทุนในแต่ละด้าน
- ▶ งบประมาณการลงทุนเปรียบเทียบกับ GDP และต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ที่ 2: ศึกษาผลกระทบ ประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผล และความคุ้มค่าของการลงทุน

ตัวบ่งชี้ :

- ▶ ผลกระทบของการวิจัยของประเทศเปรียบเทียบในระดับสากล
- ▶ อิทธิพลของความร่วมมือในการวิจัยร่วมกับต่างประเทศ
- ▶ ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในการลงทุน
- ▶ ประสิทธิภาพและ สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของงานวิจัยจากผู้รับทุนวิจัยของแต่ละหน่วยงานจัดสรรทุน
 - ▶ สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการของผลงานวิจัยจากการตรวจสอบการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ที่ 3: ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ด้านการวิจัยและใช้ประโยชน์ผลงานวิจัย

ตัวบ่งชี้:

- ▶ ประสิทธิภาพและคุณภาพของนักวิจัย
- ▶ ปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถนำผลงานวิจัยและใช้ประโยชน์
- ▶ ประมวลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์ที่ 4: ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ในด้านการวิจัยของหน่วยงาน

ตัวบ่งชี้:

- ▶ การประเมินผลงานวิจัยและการบริหารงานวิจัยของ
หน่วยงานให้ทุนและหน่วยงานรับทุน
- ▶ ความคิดเห็นของกรรมการผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ของสภา
วิจัยแห่งชาติเกี่ยวกับผลการประเมิน

วัตถุประสงค์ที่ 5: ข้อเสนอแนะทางการจัดสรรทรัพยากรและ งบประมาณด้านการวิจัยของประเทศในอนาคต

- ตัวบ่งชี้:**
- ▶ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาวิทยาการของโลก
 - ▶ แนวคิด ทิศทางของการวิจัยของประเทศที่ควรจะเป็นในอนาคต
 - ▶ ปัญหาหลักของงานวิจัยของชาติ
 - ▶ รูปแบบของการบริหารจัดการงานวิจัยของชาติในต่างประเทศ
 - ▶ โครงสร้างแนวทางการจัดสรรงานวิจัยของชาติที่เหมาะสม
สำหรับประเทศไทย
 - ▶ ความคิดเห็นของนักวิจัย หน่วยงานจัดทุนวิจัย และหน่วยงาน
รับทุนวิจัยต่อแนวทางการจัดสรรงานวิจัยของชาติ

V. การประเมินผลคุณภาพของนักวิจัย

สาระที่ใช้ประกอบการประเมิน

1. พฤติกรรมการปฏิบัติงานโดยทั่วไป

- ▶ ความร่วมมือ
- ▶ ความตรงต่อเวลา
- ▶ การแสดงออก

2. ความรู้เกี่ยวกับงาน

- ▶ ต้นสังกัด
- ▶ หน่วยงานอื่นๆ

3. การใช้ความรู้ในการปฏิบัติงาน

- ▶ ความสามารถในการใช้ความรู้

4. ประสิทธิภาพของงาน

- ▶ ลำดับความสำคัญ
- ▶ ผลสำเร็จ
- ▶ ตรงต่อเวลา

5. คุณภาพของงาน

- ▶ ความประณีต
- ▶ ความถูกต้องสมบูรณ์

6. ความตั้งใจปฏิบัติงาน

- ▶ ความสนใจ
- ▶ ความขยันหมั่นเพียร

7. ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

- ▶ การพัฒนางาน
- ▶ การปรับปรุงรูปแบบของงาน

8. ความสัมพันธ์กับบุคลากรภายในและภายนอก

- ▶ มากหรือน้อย

9. ความสามารถในการสื่อความหมาย

- ▶ การพูดจา
- ▶ การสื่อความหมาย
- ▶ การให้คำแนะนำ

10. ความสามารถในการวางแผนจัดการงาน

11. ความสามารถในการตัดสินใจ

**VI. ปัญหาและอุปสรรคของงานประเมินผล
ในสังคมไทย**

ที่สำคัญได้แก่

- ความรู้ ความเข้าใจในการประเมินผล
 - ▶ หลักการ
 - ▶ วัตถุประสงค์
 - ▶ เป้าหมาย
 - ▶ เหตุผล
- การให้ความร่วมมือในการประเมินผล
- การขาดการเก็บข้อมูล ตัวเลข สถิติต่างๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระบบ
- การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์